

ÚRAD SPLNOMOCNENCA VLÁDY SR PRE NÁRODNOSTNÉ MENŠINY

ZAÚJÍMAVOSTI O NÁRODNOSTNÝCH MENŠINÁCH A ETNICKÝCH SKUPINÁCH ŽIJÚCICH V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

bulharská

poľská

rómska

maďarská

česká

ruská

srbská

židovská

ukrajinská

chorvátska

nemecká

rusínská

moravská

Obsah

Bulharská národnostná menšina	2
Česká národnostná menšina.....	4
Chorvátska národnostná menšina	6
Maďarská národnostná menšina	8
Moravská národnostná menšina	10
Nemecká národnostná menšina	12
Poľská národnostná menšina	14
Rómska národnostná menšina	16
Rusínska národnostná menšina	18
Ruská národnostná menšina	20
Srbská národnostná menšina	22
Ukrajinská národnostná menšina	24
Židovská národnostná menšina	26

Bulharská národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k bulharskej národnosti*:
1 051

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom bulharským*: 132

- pamätne dni:

14. februára - Deň Svätého Trifona – bulharský sviatok vína a vinárov

3. marca – Deň oslobodenia Bulharska od osmanskej nadvlády (pripomienka víťazstva nad tureckými vojskami v roku 1878)

2. jún – Deň Christo Boteva

- národné jedlo:

bob čorba (fazul'ová polievka)

kebabčeta (silno korenené, na ražni opečené šišky zo sekaného mäsa)

gjuveč (bohatá zeleninová misa, niekedy i s mäsom, podávaná často s vínom)

banička (ovčím syrom plnený koláč z lístkového cesta)

- vybrané významné osobnosti:

Emil Venkov (akademický sochár)

Prof. Ing. Stojan Russev (vedec v oblasti ekonomiky)

Božin Laskov (futbalista)

Prof. RNDr. Jordan Kolarov, DrSc. (vedec v oblasti biochémie a molekulárnej biológie)

Ing. Vasil Ivanov (stavebný inžinier)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-bulharský slovník

<u>slovensky</u>	<u>bulharsky</u>	<u>výslovnosť</u>
d'akujem	благодаря	[blagodarja]
prosím	моля	[mol'â]
srdce	сърце	[sârce]
priateľstvo	приятелство	[prijatelstvo]
láska	любов	[ľubov]
áno	да	[da]
nie	не	[ne]
Ahoj!	здрасти	[zdrasti]
Dobry deň!	добър ден	[dobâr den]
Ako sa máš?	как сте?	[kak ste]
Volám sa...	Казвам се ...	[kazvâm se]
Dobru chuť!	добър апетит!	[dobâr apetit]
Na zdravie!	Наздраве!	[nâ zdrave]

Česká národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k českej národnosti*:
30 367

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom českým*: 35 216

- pamätne dni:

7. apríl – Deň vzdelanosti

5. máj – Májové povstanie českého ľudu

11. november – Deň vojnových veteránov

- národné jedlo:

vepřo-knedlo-zelo (pečené bravčové mäso s knedľou
a kapustou)

chlupaté knedlíky (špecifické zemiakové alebo
zemiakové knedle)

- vybrané významné osobnosti:¹

Jan Amos Komenský (pedagóg, jazykovedec,
prírodovedec, humanista, filozof, politik)

Václav Havel (spisovateľ, dramatik, bývalý prezident
Československej socialistickej republiky a Českej a
Slovenskej Federatívnej Republiky)

Jarmila Kratochvílová (bežkyňa)

Vladimír Remek (vojenský letec a kozmonaut)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

¹ Vzhľadom k tomu, že Česká a Slovenská republika tvorili spoločne dlhé obdobie jeden štát, medzi významné osobnosti sú zaradené vybrané osobnosti českého pôvodu, ktorých aktivity mali dopad na obe krajiny.

Slovensko-český slovník

slovensky

česky

d'akujem

děkuji

prosím

prosím

srdce

srdce

priateľstvo

přátelství

láska

láska

áno

ano

nie

ne

Ahoj!

Ahoj!

Dobrý deň!

Dobrý den!

Ako sa máš?

Jak se máš?

Volám sa...

Jmenuji se...

Dobrou chuť!

Dobrou chuť!

Na zdravie!

Na zdraví!

Chorvátska národnosťná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k chorvátskej národnosti*:
1 022

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom chorvátskym*: 1 234

- pamätne dni:

8. október – Deň nezávislosti (pracovný deň)

25. jún – Deň štátnosti Republiky Chorvátsko

5. august – Deň víťazstva a vďakyvdania vlasti

- národné jedlo:

pršut (šunka údená špeciálnym spôsobom)

kulen (klobáska pripravovaná špeciálnym spôsobom)

pašticada (varená jahňacina)

młincami (príloha podobná lokšiam)

- vybrané významne osobnosti:

Viliam Pokorný (spisovateľ)

Jure Treuer (kronikár a historik)

Ivan Blazovich (spisovateľ a autor divadelných hier)

Ferdinand Takáč (katolícky kňaz, spisovateľ, prekladateľ)

Pave Vukovich (učiteľ, riaditeľ školy, autor niekoľkých cirkevných i svetských piesní)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-chorvátsky slovník

slovensky

chorvátsky

d'akujem

hvala

prosím

molim

srdce

srce

priateľstvo

prijateljstvo

láska

ljubav

áno

da

nie

ne

Ahoj!

Hej!

Dobrý deň!

Dobro dan!

Ako sa máš?

Kako ste?

Volám sa...

Zovem se...

Dobru chuť!

Dobar tek!

Na zdravie!

Živjeli!

Maďarská národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k maďarskej národnosti*:
458 467

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom maďarským*: 508 714

- pamätne dni:

20. august – Sviatok ústavy a kráľa sv. Štefana

15. marec – štátny sviatok, ktorým sa oslavuje
Maďarská revolúcia z rokov 1848-49

- národné jedlo:

guláš (hovädzie mäso so zeleninou)

halászlé (rybacia polievka)

gundel palacinky (palacinky plnené orechovo-
rumovou plnkou)

somloi halušky

- vybrané významné osobnosti:

Renata Deáková (prekladateľka)

Miki Skuta (pianista a skladateľ)

Lajos Grendel (spisovateľ, kritik)

Ilona Németh (výtvarníčka)

Péter Hunčík (psychiater, vedec)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-maďarský slovník

<u>slovensky</u>	<u>maďarsky</u>	<u>výslovnost'</u>
d'akujem	köszönöm	[köszönöm]
prosím	kérem	[kérem]
srdce	szív	[sív]
priateľstvo	barátság	[baráttság]
láska	szerelem	[serelem]
áno	igen	[igen]
nie	nem	[nem]
Ahoj!	Szia!	[szia!]
Dobry deň!	Jó napot!	[jó napot!]
Ako sa máš?	Hogy vagy?	[hod' vad'?]
Volám sa...	Az én nevem.....	[az én nevem.....]
Dobru chuť!	Jó étvágyat!	[jó étvád'at!]
Na zdravie!	Egészségere!	[egésségére!]

Moravská národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k moravskej národnosti*:
3286

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom moravským*:
nesleduje sa

- pamätne dni:

15. september – výročie narodenia politika a diplomata, ochrancu moravských zemských práv a slobôd, Karla staršieho zo Žerotína

1. október – výročie zvolenia moravského markgrófa Jošta Moravského (Luxemburského) za rímskeho kráľa

28. október – vznik Československej republiky a svätorečenie veľkomoravského panovníka Rostislava (patróna Moravy a moravského národa)

- národné jedlo:

frgál (okrúhly veľký kysnutý koláč)

ondráš (rezeň v zemiakovej placke)

- vybrané významné osobnosti:

Tomáš Garrigue Masaryk (filozof, sociológ, pedagóg, politik, štátnik a novinár, prvý prezident ČSR)

Gustav Brom – vlastným menom Gustav Frkal (kapelník, dirigent, hudobný skladateľ, hráč na saxofón)

Petr a Hana Ulrychovci (speváci, textári, skladatelia)

Marie Rottrová (skladateľka, pianistka, textárka, moderátorka)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-moravský slovník

slovensky

moravsky²

d'akujem

dikec

prosím

škemrám

srdce

hercna

priateľstvo

komo

láska

lóve

áno

ja

nie

ni

Ahoj!

Džusbus!

Dobrý deň!

Betelny deň!

Ako sa máš?

Jak komáš?

Volám sa...

Me name je....

Dobrou chuť!

Nechte si chutnat!

Na zdravie!

Nazdraví!

² (nářečie z okolia Brna – brnenský hantec)

Nemecká národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k nemeckej národnosti*:
4 690

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom nemeckým*: 5 186

- pamätne dni:

3.október – Deň zjednotenia Nemecka

31.október – Deň reformácie

- národné jedlo:

sauerkraut (kyslá kapusta)

rozmanité párky s chlebom, zemiaky, údené ryby,
koláče

- vybrané významné osobnosti:

Viktor Cyril Oskar Tilgner (sochár a portrétista)

Johann Sigismund Kusser (skladateľ)

Július Kiss (aktivista, redaktor, šéfredaktor)

Aurel Roth (hlavný iniciátor založenia nemeckého
spolku na Slovensku)

Pavol V. Podolay (výskumný pracovník, podnikateľ,
politik, publicista, automobilový pretekár)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-nemecký slovník

<u>slovensky</u>	<u>nemecky</u>	<u>výslovnosť</u>
d'akujem	danke	[danke]
prosím	bitte	[bite]
srdce	s Herz	[herc]
priateľstvo	e Freundschaft	[froindšaft]
láska	e Liebe	[líbe]
áno	ja	[já]
nie	nein	[najn]
Ahoj!	Hallo!	[haló]
Dobrý deň!	Guten Tag	[gutn tág]
Ako sa máš?	Wie geht es dir?	[vi get es dir?]
Volám sa...	Ich heisse..	[ich haise]
Dobrá chuť!	guten Apetit	[gutn apetit]
Na zdravie!	zum Wohl	[cum vol]

Pol'ská národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k poľskej národnosti*:
3 084

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom poľským*: 3 119

- pamätne dni:

8. jún – Zoslanie Ducha Svätého

15. august – Nanebovzatie Panny Márie

- národné jedlo:

bigos (čerstvá a kyslá kapusta, mäso, klobása, údený
bôčik, huby, med)

obwarzanek/obvažanek (tradičné pečivo v tvare
krúžku s priemerom asi 15-20 cm, ktoré je posypané
makom, hrubou soľou alebo sezamom)

- vybrané významné osobnosti:

Stanislav Lubomirski (hospodár, ríšske knieža,
spišský starosta a vojvoda)

Mária Holoubková – Urbasiówna (fotografka)

Roman Berger (skladateľ, muzikológ a filozof hudby)

Andy Hryc (herec)

Michal Vašečka (sociológ)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-poľský slovník

<u>slovensky</u>	<u>poľsky</u>	<u>výslovnosť</u>
d'akujem	dziękuję	[dženkujeu]
prosím	proszę	[prošeu]
srdce	serce	[serce]
priateľstvo	przyjaźń	[pšijazń]
láska	miłość	[miłošč]
áno	tak	[tak]
nie	nie	[ne]
Ahoj!	Witaj!	[vitaj]
Dobry deň!	Dzień dobry!	[džeň dobry]
Ako sa máš?	Jak się masz?	[jak še maš]
Volám sa...	Nazywam się ...	[nazyvam seu...]
Dobru chuť!	Smacznego!	[smačnego]
Na zdravie!	Na zdrowie!	[na zdrowie]

Rómska národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k rómskej národnosti*:
105 738

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom rómskym*: 122 518

- pamätne dni:

8. apríl – Medzinárodný deň Rómov

2. august – Pamätný deň rómskeho holokaustu

5. november – Medzinárodný deň rómskeho jazyka

- národné jedlo:

goja (plnené bravčové črevná rôznymi plnkami podľa regiónu – napríklad zemiakovo-rascovou)

marikľa (placky)

pašvare (pečené rebrá)

- vybrané významné osobnosti:

Ján Berky Mrenica st. (huslista)

Daniela Hívešová-Šilanová (redaktorka,
spisovateľka)

Ján Cibuľa (lekár)

Mária Holubová (rádová sestra)

Karel Adam (dirigent a riaditeľ divadla)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-rómsky slovník

slovensky

rómsky

d'akujem

pa'ikerav

prosím

mangav

srdce

jílo

priateľstvo

amalipen/baratšagos

láska

kamiben

áno

ha

nie

na

Ahoj!

Servus!

Dobrý deň!

Láčho d'ives!

Ako sa máš?

Sar sal?

Volám sa...

Me som...

Dobrá chuť!

Láčho chaviben!

Na zdravie!

Pro sast'ipen!

Rusínska národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k rusínskej národnosti*:
33 482

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom rusínskym*: 55 469

- pamätne dni:

snaha o doplnenie pamätného Dňa Adolfa Ivanoviča
Dobrianskeho

- národné jedlo:

lokše (placky zo zemiakového cesta)
rusínske pirohy (tvarohové pirohy, vyprážené na
oleji)

- vybrané významné osobnosti:

Alexander Duchnovič (kanonik, básnik, politik a
organizátor rusínskeho školstva)

Andy Warhol (maliar, filmový tvorca, autor)

Fedor Vico (karikaturista a výtvarník)

Janette Husárová (tenistka)

Michal Hudák (herec)

Juraj Šteňo (neurochirurg)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-rusínsky slovník

<u>slovensky</u>	<u>rusínsky</u>	<u>výslovnosť</u>
d'akujem	дякую	[d'akuju]
prosím	прошу	[prošu]
srdce	сердце	[serce]
priateľstvo	дружба	[družba]
láska	ласка	[laska]
áno	гей	[hej]
nie	ні	[ňi]
Ahoj!	Агой!	[ahoj]
Dobrý deň!	Добрый день!	[dobrj deň]
Ako sa máš?	Як ся маш?	[jak sja maš]
Volám sa...	Я ся зву...	[ja sja zvu...]
Dobrá chuť!	Няй вам смакує.	[ňaj vam smakuje]
Na zdravie!	На здоровя.	[na zdravja]

Ruská národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k ruskej národnosti*:
1997

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom ruským*: nesleduje sa

- pamätne dni:

23. február – Deň obrancov vlasti

9. máj – Deň víťazstva (víťazstvo ZSSR nad Nemeckom v II. svetovej vojne)

12. jún – Deň Ruska (prijatie Deklarácie o štátnej suverenite)

4. november – Deň národnej jednoty

- národné jedlo:

boršč (mäsovo-cviklovo-zeleninová polievka)

šči (kapustová polievka)

rassolnik (kyslo-slaná polievka zo šťaveľa)

okroška (studená polievka z kvasu, zeleniny a mäsa)

ucha (rybacia polievka)

- vybrané významné osobnosti:

Alexander Georgijevský (konštruktér Ústrednej stavebnej správy Ministerstva dopravy a verejných prác v Banskej Bystrici, projektant a konštruktér mostov)

Alexander Čumakov (zakladateľ Zväzu Rusov na Slovensku, vedec)

Dimitrij Andrusov (geológ, zakladateľ modernej slovenskej geológie)

Anna Michajlovskaja (poetka, maliarka)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-ruský slovník

<u>slovensky</u>	<u>rusky</u>	<u>výslovnosť</u>
d'akujem	спасибо	[spasi'ba]
prosím	пожалуйста	[požalusta]
srdce	сердце	[serce]
priateľstvo	дружба	[družba]
láska	любовь	[lubov]
áno	да	[da]
nie	нет	[niet]
Ahoj!	Здравствуйте!	[zdrastvujte]
Dobrý deň!	Здравствуйте!	[zdrastvujte]
Ako sa máš?	как дела?	[kak d'ela]
Volám sa...	Меня зовут ...	[meňa zavut]
Dobrá chuť!	приятного аппетита!	[prijatnogo apitita]
Na zdravie!	на здоровья	[na zdorovja]

Srbská národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k srbskej národnosti*: 698
- počet obyvateľov SR s materinským jazykom srbským*: nesleduje sa
- pamätne dni: 15. februára – Deň štátnosti
21. október – Deň spomienky na srbské obeť v II. svetovej vojne
11. november – Deň prímeria v I. svetovej vojne
- národné jedlo:
 - sarma (plnený kyslý kapustný list – mleté mäso, ryža, údená slanina, paradajkový pretlak, cibuľa, cesnak a koreniny)
 - gibanica (slaný koláč zo špeciálneho cesta „Kore“, plnený syrovou zmesou)
 - tafče na grafče (zapečené teľacie rebrá s fazuľou)
 - čevapi (drobné valčeky z mletého mäsa – u nás známe ako čevapčiči)
- vybrané významné osobnosti:
 - Gavrilo Stefanović Venclović (rehoľný mních)
 - Arsenije Boljević (letec)
 - Svetozar Miletić (politický vodca srbského národa, bývalý predseda Spolku srbských študentov v Bratislave)
 - Stane Ribič (spoluzakladateľ Spolku Srbov na Slovensku)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-srbský slovník

<u>slovensky</u>	<u>srbsky</u>	<u>výslovnosť</u>
d'akujem	хвала	[hvala]
prosím	МОЛИМ	[molim]
srdce	срце	[srce]
priateľstvo	пријатељство	[prijateľstvo]
láska	љубав	[ľubav]
áno	да	[da]
nie	не	[ne]
Ahoj!	Џао!	[čao]
Dobrý deň!	Добар дан!	[dobar dan]
Ako sa máš?	Како си?	[kako si]
Volám sa...	Зовем се...	[zovem se]
Dobrú chuť!	Пријатно!	[prijatno]
Nazdravie!	Живели!	[živeli]

Ukrajinská národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k ukrajinskej národnosti *: 7 430

- počet obyvateľov SR s materinským jazykom ukrajinským*: 5 689

- pamätne dni:

24. august - Sviatok nezávislosti

9. máj - Deň víťazstva nad fašizmom

- národné jedlo:

holubky (mäso s ryžou v kapustnom liste dusené na smotanovej omáčke)

pelemeni (mleté mäso v cestíčku)

vareniky s višňami

- vybrané významne osobnosti:

Štefan Hostiňák (básnik)

Ivan Jackanin (spisovateľ)

Mikuláš Mušinka (bádateľ, autor publikácii)

Fedor Korjatovič (bývalý župan Berebovskej, Maramarošskej a Zemplínskej župy)

Sergej Kopčák (operný spevák)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-ukrajinský slovník

<u>slovensky</u>	<u>ukrajinsky</u>	<u>výslovnosť</u>
d'akujem	спасибі	[spasi bi]
prosím	будь ласка	[bud' laska]
srdce	серце	[serce]
priateľstvo	дружба	[družba]
láska	любов	[ľubov]
áno	так	[tak]
nie	ні	[ni]
Ahoj!	привет	[privet]
Dobrý deň!	добрий день	[dobryj den]
Ako sa máš?	як справи?	[jak spravy]
Volám sa...	Мене звати ...	[mene zvati]
Dobrá chuť!	смачного!	[smačnoho]
Na zdravie!	наздоровіе	[nazdorovie]

Židovská národnostná menšina

- počet obyvateľov Slovenska hlásiacich sa k židovskej etnickej skupiny*: 631
- počet obyvateľov SR s materinským jazykom jidiš *: 460
- počet obyvateľov SR s materinským jazykom hebrejským*: nesleduje sa
- pamätne dni:
 - 27. január - Deň spomienky na obeť holokaustu
 - 9. september - Pamätný deň obetiam holokaustu a rasového násilia
 - 2. september - Európsky deň židovskej kultúry
- národné jedlo:
 - šoulet (zapečená strukovinová/mäsovo-strukovinová zmes)
 - cimes (mrkvový koláč)
 - cibuľové kuglu (zemiakovo-cibuľová placka)
- vybrané významné osobnosti:
 - Leopold Lahola (spisovateľ a scenárista)
 - Wilhelm Bacher (rektor rabínskeho učilišťa v Budapešti, spisovateľ)
 - Richard Réti (úspešný šachový hráč)
 - Leo Kestenberg (klavirista a zakladateľ hudobnej akadémie v Tel Avive)
 - Dominik Skutecký (maliar)

*zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011)

Slovensko-hebrejský slovník

<u>slovensky</u>	<u>výslovnosť</u>	<u>hebrejsky</u> ³
d'akujem	[toda]	תודה
prosím	[bevakaša]	בבקשה
srdce	[lev]	לב
priateľstvo	[jedidut]	ידידות
láska	[ahava]	אהבה
áno	[ken]	כן
nie	[lo]	לא
Ahoj!	[haj]	היי
Dobrý deň!	[šalom]	שלום
Ako sa máš?	[ma šlomcha – muž]	
	[ma šlomech – žena]	שלומך מה?
Volám sa...	[korim li...]	שמי ...
Dobrá chuť!	[beteavon]	בתאבון!
Na zdravie!	[le chaim]	לחיים

³ V hebrejčine sa píše sprava doľava

Bratislava 2014